

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ

Уміння майстерно використовувати як засіб спілкування сучасну українську літературну мову з притаманними їй нормами, з усіма багатими можливостями мовностильового розширення є невід'ємною ознакою освіченості, інтелектуалізму, професіоналізму, ефективності фахової комунікації в будь-якій галузі економіки.

Мовна освіченість менеджера, юриста, економіста ґрунтується на гармонійній взаємодії таких основних складників: мовна — термінологічна — комунікативна — риторична майстерність. Мовнокомунікативною майстерністю називаємо суспільно й історично детерміновану соціальну поведінку, яка реалізується в мовленнєвих діях і є засобом взаєморозуміння, взаємовпливу та самореалізації особистості. Мовнокомунікативна майстерність тісно пов'язана з іншими інтелектуальними здібностями людини.

Поняття мовнокомунікативної майстерності ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих у процесі навчання, і належить до сфери складних умінь і якостей особистості. Відтак кожному студентові необхідно досягти високої і мисленнєвої, і мовної, і загальнокультурної, і фахової майстерності. Усне й писемне мовлення фахівця за змістом має бути об'єктивним, переконливим, науковим, а за формою — логічним, точним, зрозумілим, доречним, відповідним до чинних норм літературної мови. Виробити власну професійну комунікативну модель поведінки можна завдяки бездоганному володінню мовою спеціальності, що неможливе без знання фаху й зокрема фахової термінології. Таким чином, мовнокомунікативна майстерність належить до основних професійних характеристик фахівця-економіста, який повинен чітко усвідомлювати мету й завдання професійного спілкування, вести бесіду, перемовини, дискутувати, виступати публічно, доводити, вмотивовувати, спростовувати, заперечувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, трансформувати усну інформацію в письмову і навпаки, володіти всіма жанрами ділового спілкування, дотримуватися мовного етикету, створювати атмосферу довіри та взаєморозуміння.

Названі вміння і навички можна виробити шляхом виконання різноманітних навчальних вправ і завдань практичного характеру, що дозволяють розвинути вміння автоматично, мобільно використовувати мовні засоби в найрізноманітніших комунікативних ситуаціях. Це, зокрема, засвоєння нормативних параметрів наукового стилю як функційного різновиду літературної мови, розуміння мовних законів творення, написання, використання фахової термінології, продукування наукових фахових текстів у вигляді конспекту, плану, тез, анотації, реферату, повідомлення, наукової доповіді тощо. Найяскравіше виявляється мовна майстерність студента під час виконання публічного виступу, укладання словників-мінімумів фахових термінів, написання есе, аналітичних оглядів економічних і культурологічних статей, редагування й переклад у фахових текстів, роботи з довідниковою літературою. Це спонукає студентів до подальшої фахової самоосвіти, самопізнання, самовдосконалення, вироблення власної фахової мовнокомунікативної стратегії в різноманітних науково-навчальних і професійних ситуаціях.

Колеснікова І.А., професор кафедри української
мови та літератури

ІНТЕРАКТИВНІ ЛЕКЦІЇ З УКРАЇНСЬКОЇ СЛОВЕСНОСТІ ЯК ТРЕНУВАЛЬНИЙ СКЛАДНИК НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Розвиток інтерактивних технологій дозволяє залучати студентів до наукової діяльності безпосередньо під час лекцій. Це дає можливість об'єктивно оцінити результати студентських досліджень як викладачам, так і аудиторії, оскільки тематика робіт збігається з темою лекції.

Студентська аудиторія отримує програмний обсяг знань з рекомендованої літератури, опрацьованої самостійно, а потім бере участь у відпрацюванні тих самих питань, які викладач аналізує з використанням останніх здобутків теоретичної науки.

Не секрет, що рівень володіння українською мовою сучасними абітурієнтами та студентами-першокурсниками не можна вважати високим. Ось чому прагматичний підхід до її викладання набуває особливої актуальності в сучасних умовах. Студентам пропонується конкретне завдання, що відповідає темі лекції, яке вони виконують самостійно. Більшість завдань пов'язані з лексикою сучасної української мови, зокрема оцінкою найновітніших неологізмів, фразеологізмів, сучасного бізнес-сленгу та професійного юридичного жаргону, які фактично не включені в посібники та підручники з української мови. Основна мета студентського дослідження — самостійно дібрати та проаналізувати приклади щодо їх нормативності і доцільності вживання.

Для розширення активного словника студентів їм пропонується дібрати власне українську лексику, яку, на жаль, ми рідко можемо почути чи прочитати в ЗМІ та при звичайному спілкуванні. Викликає зацікавленість завдання з добором українських відповідників до сучасних запозичень, аналіз народної української фразеології.

Студенти не пасивно сприймають презентовану інформацію, записують приклади, ставлять запитання, обговорюють матеріали доповідей, висловлюють критичні зауваження.

Такий підхід дозволяє не тільки значно посилити інтелектуальний компонент лекції, а й надати студентам можливість продемонструвати свою дослідницьку роботу й отримати її подвійну оцінку.

Копил Г.О., к.п.н., доцент
кафедри німецької мови

МЕТОД КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З АВТЕНТИЧНИМИ ТЕКСТАМИ — ПЕРШИЙ КРОК ДО ФОРМУВАННЯ ІНТЕРКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Сучасний світ характеризується стрімкою інтенсифікацією взаємодії різних країн і народів у всіх сферах людської діяльності, і, передусім, в економіці. У зв'язку з цим існує нагальна потреба у формуванні та розвитку деяких професійних компетенцій, пов'язаних з міжнародною економічною діяльністю, передусім фахівців з міжнародної економіки. Для налагодження успішного ділового партнерства обидві сторони інтеракції мають володіти окрім фахових знань також низкою необхідних професійно важливих компетенцій, необхідних для успішного ділового спілкування: комунікативною, соціокультурною та інтеркультурологічною. Інтеркультурологічна компетенція, у свою чергу, передбачає володіння такими вміннями та навичками, як: досконале володіння та фахові знання іноземною мовою; розуміння загальної, етнічної, мовної, ділової та підприємницької культури іноземних ділових партнерів і вміння запозичення її кращих зразків; володіння міжкультурною комунікативною компетенцією; вірно інтерпретувати елементи мови тіла — погляду, міміки, жестів, постви, враховувати менталітети, що дозволить гідно представляти власну країну на міжкультурному рівні.

Оскільки всі перелічені знання, вміння та навички мають бути максимально подібними до автентичних, тобто реальних, формування їх, відповідно, потребує застосування автентичних джерел інформації — текстів, які можуть бути як у традиційному, друкованому вигляді, так і на аудіо- та відеоносіях з застосуванням класичних і сучасних інтерактивних засобів.

Автентичні тексти є оптимальним засобом вивчення культури країни цільової мови. Саме поняття автентичності розглядається багатьма вченими як властивість навчальної взаємодії (Л. Ліер, М. Брін та ін.). Недостатньо лише принести на заняття оригінальний текст і дати його студентам для ознайомлення. Слід так методично вірно організувати роботу з цим текстом, щоб, окрім перекладу, студенти зрозуміли ще й інтеркультурологічні аспекти цього тексту. Для цього можна застосувати, на перший погляд простий, але дуже суттєвий на початковому етапі роботи з текстом, *метод контрольних питань*. Саме завдяки правильному формулюванню питань увага студентів спрямовується у потрібному напрямі, формуючи у них творчий підхід до виділеної проблематики тексту. Після початкового (селективного) етапу розуміння тексту студентами (завдяки шести класичних **W**-питань: *Wer...? Was...? Wann...? Wo...? Wie...? Warum...?*) відбувається перехід до екстенсивного. Слід зауважити, що на цьому етапі питання на формування ІК можна поділити на дві групи: *з'ясувальні* — на з'ясування наявності інтеркультурологічних аспектів та *спеціальні, або інтерпретативні* (питання, які ставляться при тематичному підході) — на розуміння інтеркультурологічних аспектів.

Впевнившись, що студенти засвоїли запропонований їм текст належним чином (приміром діалог), можна переходити до наступного етапу роботи з текстом. Викладач з'ясовує при обговоренні, як студенти розуміють всі культурообумовлені моменти, що приховуються у діалозі. Отже, одним із дієвих кроків у формуванні ІК є вірно побудована система питань, які ставляться